

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgávudagar: týsdag, hósdag og leygardag

Lýsingar skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi kl. 10 dagin fyri útgávudagin

Útgevart:
P/f Sosialurin
Ábyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller
Fyritakstjóri:
Krisjan Dahl
Blaðfólk:
Høgni Djurhuus
Randi Jacobsen
Dagney Joensen
Uppseting:
P/f Sosialurin
Prent:
P/f Pressan 1981

Avmarkað skrivfrælsi

Í Føroyum hava vit bæði skrivi- og talufrælsi. Tað er tó einki loyndarmál, at tað er so sum so við hesum frælsinum, sum vit øll eru so fegin um. Í øðrum framkomnum londum, sum kalla seg demokratisk, hava tey lógir, sum geva borgarunum møguleika at vita, hvat embætismenn, politikarar og ymsir myndugleikar takast við. Har hevur pressan — fjølmiðlarnir — atgongd ella innlit til almenn skjól og málsøki. Tað er hetta, sum á donskum verður nevnt »offentlighed i forvaltningen«.

DANSKA lógin um alment innlit í fyrisingini stavar frá 1970 og ætla danir nú at endurskoða lógina, soleiðis at hon verður meira viltfevnandi. M.a. skal hon í framtíðini eisini fevna um innlit í kommunal áhugafeløg. Tvs., var tað her heima hjá okkum, so vóru slíkir felagsskapir sum SEV, IRF ol. umfatað av eini slíkari lóggávu.

MEN vit hava onga slíka lóg í Føroyum, og tí er umrødda skrivfrælsi okkara eisini avmarkað. Pressufrælsi kann ikki bert fevna um tað, at ein journalistur kann siga sína hugsan. Tað má og skal eisini snúva seg um tað at kunna fáa upplýsingar til vega.

DANSKA lógin er ongantíð sett í gildi í Føroyum, heldur ikki fyri danskar stovnar og myndugleikar her á landi.

HÓAST resolútióin eru gjørdar í felagsskapinum Sameindu Tjóðir um, at limalondini fólkarættsliga eru bundin til at gera lógir á umrødda øki, so er hetta ikki hent í Føroyum. Framvegis biða vit tí eftir eini lóggávu, sum tryggjar fjølmiðlunum og eisini einstøku borgarunum innlit í almenn skjól og fyrising.

ONGANTÍÐ fyrr í Føroya søgu er tað komið so væl til sjóndur sum nú við SEV-sáttmálanum við danska felagið Højgaard og Schultz, hvussu neyðugt tað er við eini lóggávu á hesum økinum. Vit hava høyrð um, at einstakir politikarar hava sæð sáttmálan undir trúnaði og hava bløðini so spurt, hvat tað er, sum ikki tolar dagsins ljós.

oddagrein

NÚ dittaði sjónvarpið sær so at kunngera ein part av sáttmálanum og má tað sigast at vera djarvt, tí sambart lógin hevur sjónvarpið helst ikki loyvi til tess. Men djarvt gjørt og nakað, sum hinir føroysku fjølmiðlarnir eiga at taka til eftirtektar í framtíðini. Kanska hetta er einasti máti at provokera okkara myndugleikar og politikarar til tess at fáa gongd á málið.

HETTA er annars eitt av teimum málum, sum Føroya Blaðmannafelag arbeiðir við og var júst hesin spurningurin viðgjørdur á einum fundi í felagnum herfyri. Vit hava frætt, at felagið ætlar at taka hetta málið upp til viðgerðar við myndugleikarnar, soleiðis at tann nýggja endurskoðaða danska lógin verður lagað til føroysk viðurskipti og sett í gildi her heima.

HYGGJA vit rúndan um okkum, so hava lond sum Svøríki og USA sera stranga lóggávu á hesum øki og har eru fjølmiðlarnir sera væl fyrir í so máta. Svenska lógin er meira enn 150 ára gomul og har hava fjølmiðlarnir nær um óavmarkaðan rætt til at fáa upplýsingar frá tí almenna.

TAÐ er als einki at ivast í, at fáa vit eina slíka lóggávu í Føroyum, so fer tað at gagna okkara fólkaræði, bæði tí almenna og borgarunum. Tí hvat kann vera betri og meira gagnligt, at so lítið sum gjørligt verður dult og fjalt soleiðis, at tað vera gitingarnar, sum vera avgerandi fyri tí, sum borgarin veit um eitt mál!

LATIÐ tað nógva tjakið um SEV, IRF ol. verða eina áminning um, hvussu neyðugt tað er við stórrum almennum innlit. Vit hava fingið varhugan av, at mangan er tað so, at sjálvt um tað eitur alment, so er tað oftani meira privat enn tað privata. Hetta ber als ikki til. Tí má vend koma í og tað er at vóna, at Føroya Blaðmannafelag kann gera okkurt munagott á hesum øki.

jamú

Svar til Havnarkonu í Sosialinum

Í greinini »Steðgið ørskapinum« í Sosialinum leygdagin, er seinasta pettið stílað beinleiðis til mín, tá hetta petti byrjar við: Tú býráðskvinna!

Nei, eg havi ikki gloymt, hvat eg segði, tá eg hevði valt, hvønn part av samgonguni eg vildi fara uppi.

At núverandi minnilutin verður nevndur »teir menniskjansligu«, má standa fyrir tinni egnu rokning. Enn havi eg onki prógv funnið, sum visir teir meira menniskjansligar enn samgonguna. Heldur ikki eri eg visur, um øll 3 umboðini fyrir sokallaða »Borgaralistan« eru so glað um, at tú sigur teir vera á vinstravonginum.

Avgerðin um ruskovnin liggur ikki bert í mínum hondum; allir býráðslimir hava sín leiklut í avgerðini, soleiðis sum mannagongdin er, og eg havi tikið mína stöðu.

Um eg var sannførd um, at nýggi ovnurin

skuldi »dryppa eitur yvir okkara«, so var eg sjálvandi imóti slíkum ovni. Førturimóti eri eg sannførd um, at vit onga aðra betri loysn hava, sum stöðan er í dag.

Eisini vil eg minna Havnarkonu á, at av 13 býráðslimum eru 12 fyrir brenning av ruskinum!

At so minnilutin hin 31. januar í ár ikki atkvøddi fyrir staðfestingini av býráðssamtíktini frá 19. desember 1983, er ein onnur søga.

Teir tordu/vildu ikki standa við ábyrgdina, tá á stöð, tí teir vóru bangnir fyrir at gerast ópopulærir, og llotu tí samgonguna standa einsamalla við henni.

Soleiðis sum tú málber teg, fær ein ta fatan, at bert kvinnur hava ábyrgdina av komandi ættarliði, og har eri eg ikki samd við tær. Páparnir eiga sjálvandi líka nógva í børnunum sum

mammurnar, og hava somu ábyrgd.

Vit eiga øll ábyrgdina av komandi ættarliði. Við ikki at loysa rusksurningin beinanvegin, vísa vit ábyrgdarloysi, og eg góðtaki ikki hatta, sum fer fram í Havnardali! Har kunna vit við røttum tosa um »eitur«!

Tey, ið forða fyrir eini loysn, renna undan veruleikanum, sum er, at ein heilsuskaðilig, niðurslitin ruskstöð sleppur at halda fram og »dryppa eitur yvir okkara«, fyrir at brúka tinni egnu orð.

Tí eri eg fyrir, at vit fáa eina nýmótans, effektiva ruskstöð.

Um eg eri kvinna ella maður hevur onki at siga í hesum sambandi. Vit eru býráðslimir, og hava ábyrgd av, at rusksurningurin verður loystur.

Lisbeth L. Petersen
býráðslimur

Sandoy — meginøkið

Satt fragd var tað nú um dagarnar at hoyra í Utvarpinum, at øll tey politisku felagini í oynni høvdu verið saman um áheitan til landsstýrið um at fáa mál- og ferjulegu á Streymoyarlundinum loyst sum skjótast.

Nógv varð talað undan valinum um hesa ferjulegu og minnst meg rætt, so vóru politisku umboð sandoyinga øll fyrir mál- og ferjulegu á Sandoyarlundinum, eisini fólkaflaksmaðurin Eyðun Videre.

Men sum ikki einaferð, so steðgaði eisini hetta góða mál upp ávegis ígjøgnum allar nevndirnar. Gamani at skil skal vera í og at eithvørt mál ikki bert skal trýstast ígjøgnum uttan viðari fyrilit. Men ikki so sjáldan skjótari loysn má dvína fyrir krakkaveldinum. Løgtings- og aðrir lógarinnar menn eru bundnir á

hond og fót, tí eitt nú fríðingarnævndirnar ikki hava tikið stöðu — ella kanska ikki enn sett seg fullvæl inn í málið.

Min flokkur, Javnaðarflokkurin, hevur allar dagar lagt doyrið á at fáa sambandið oyggjanna millum so gott sum møgulegt. Øll vita vit eisini, at samband við Kirkjubæ var við í ætlanum P. M. Dam's sála um framtíðar samferðsluna.

Mangar av hesum ætlanum eru tianbetur framar til gleði og gagn fyrir tað fólk her býr. Tó biða vit enn eftir loysn á málunum um samband millum Sandoyanna og Streymoyanna. Annað mál í hesi heildarætlan var eisini sambandið úr Sandvíkinni/Hvitanesi og inn á Skálafjørðin.

Eysturoyingar finga góða skipið Trónda og nú fáa teir annað skjóttgang-

andi far. Alt gott um tað, men nú má okkurt henda við okkara sambandi við meginøkið — helst við ferjulegu í Kirkjubæ.

Hóast okkurt graml hevur verið higanifrá, um at kanska skjóttgangandi og gott skip til somu rutu sum nú hevði verið eins góð loysn, so er henda niðurstøða ikki galdandi fyrir fólkini í oynni. Her vil fólk alt hava ferjulegna í Kirkjubæ, og lítið tænar tað Fólkaflakkinum í oynni til rós, at teir nýta eithvørt úttalili, sum ein og hvør má hava rættin til, hóast tað ikki bert talar fyrir eitt nú ferjulegu í Kirkjubæ, til at sáa politiskt klandur, nú mest um ræður at standa saman til tess at fáa »okkara« loysn á málunum.

Latið okkum fáa hetta arbeiðið byrjað beinanvegin.

ZxZ

Ungdómur og skyldur

Hvat hugsa tey fyrir sær, sum finna frægd í at tveita alla møgulega óhumsku frá sær uttan fyrilit, hvar tey so eru stödd í bilinum.

Eitt dømi er parkeringsøkið á Kongabrunni í Havn, nýspulað hómorgunin.

Kvøld eftir kvøld liggur burturveittað óhumska eftir á plássinum, hyggið

hvussu sær út á parkeringsøkinum á morni aftaná at ungdomurin hevur dusa sær í pylsuatið kvøldið fyrir og sunkist-sutlið og kyllingagnagarið.

Óg svínarið skal skatta-borgarin gjalda fyrir at fáa tað tikið upp aftur.

Hvar er ein býarverju-lóg, sum sigur nakað um, at tann sum tveitir órudd-

ið frá sær skal hava skyldu at taka tað upp aftur — og heim við sær!

Víst eigur ungdomurin at fáa sømdir — men eitt minimum av samfelags-skyldum eigur hann so sanniliga eisini at kenna á sær.

Iliskur skattgjaldari